

28/2/2022

הצעת עמותת "בסוד שיח" למשרד החינוך / ועדת "חיים בשותפות"

שלום רב,

אנו מבקשים להפנות את הצעתנו בעיקר לצוות מיגור, מניעה וחינוך נגד גזענות.

רקע:

עמותת "בסוד שיח" הוא ארגון מתנדבים הרוטמים את מיומנויותיהם וניסיונם המקצועי כמשאב לקידום דיאלוג בין קבוצות קונפליקט בחברה בישראל. חברי "בסוד שיח" מייצגים מגוון רחב של ישראלים המחויבים להרחיב את הדיאלוג הפנימי, מעגלי הדיאלוג הקבוצתי והבין קבוצתי לכל העדות, הלאומים, המעמדות והאזורים בתוך **השלם הישראלי**.

מטרת העמותה היא לקדם דיאלוג, שיח רב גווני, מכבד ומקרב לקיום משותף, בריבוי זהויות בחברה הישראלית ובכך, לאפשר איכות לקיום החברתי בחברה הישראלית, על כל גווניה והזהויות שבה - המבוסס על עקרונות הדיאלוג.

העמותה פועלת בהתבסס על שלוש הנחות יסוד:

הנחת היסוד הראשונה היא - כי בבסיס העמדות וההתנהגויות הפוליטיות והחברתיות השונות של בני האדם, קיימים תהליכים מודעים ותהליכים לא מודעים הנובעים מצרכים ומרגשות אנושיים ומונעים על ידי אמונות תרבותיות משותפות, חלקן גלויות וחלקן סמויות.

הנחה השנייה היא, כי "**השלם הישראלי**" מורכב מניגודים וטוענת - שכל חלק בשלם חשוב להמשך התפתחות דינמית של החברה בישראל. שיח בין החלקים השונים של החברה מאפשרת לכל אחד למצוא את חשיבות ומשמעות מקומו בתוך המרקם השלם.

ההנחה השלישית היא, כי קיום בצוותא של קבוצות, דעות ואידיאולוגיות שונות ואף מנוגדות בחברה, הוא לא רק אפשרי אלא גם רצוי, בהיותו מעודד התפתחות והפריה הדדית. זה מאפשר לחברה לצמוח כמערכת פתוחה, חיה ונושמת.

מודל העבודה שלנו, מבוסס על תפיסה פסיכולוגית התורמת להבנת התנהגויות של אנשים בתהליכים חברתיים המתייחסת לחברה כאל מערכת פתוחה.

אנו מקיימים מפגשי דיאלוג במפגשי קבוצות סדרתיים ובכנסים שנתיים המתבססים על **גישת יחסי קבוצות** (Group Relations), גישה שפותחה במכון Tavistok בלונדון ומהווה את הבסיס לתחום הנחיית הקבוצות ותחום הטיפול הקבוצתי.

בשיטות המקצועיות שפיתחנו, המתבססות על "גישת יחסי קבוצות" - אנחנו מגיעים לקיום **דיאלוג מעמיק**, אותנטי, פתוח ומכבד, על כל נושא שבמחלוקת. תוך כדי תהליך הדיאלוג מתאפשרת עבודה מעמיקה על תפיסותינו ועל השפעות הלא מודע עליהן. מחד, האדם מקבל אישור ותיקוף לעמדתו ולזהותו הייחודית. מאידך, מתאפשרת קבלת "האחר" ללא תחושת איום על הזהות ומתוך ויתור על השאיפה הסמויה לשנותו. מניסיוננו, אנחנו רואים שתהליך אמיתי כזה מביא לשינוי משמעותי בקבלה ובתפיסת "האחר", ואף לשיפור באיכות החיים של היחיד וקיום הרמוני יותר של החברה כולה.

לאורך 28 שנות קיומה, מפעילה "בסוד שיח" קשת רחבה של תוכניות כגון: כנסים שנתיים תלת יומיים, העוסקים בלמידה על הקונפליקטים החברתיים הקיימים, קבוצות דיאלוג מתמשכות, התערבות קהילתית, עבודה עם מנהיגויות ועם קבוצות סטודנטים.

בנוסף, לאורך השנים, אנו **מכשירים מנחי קבוצות** בהכשרה נוספת, מרחיבה - להנחיית קבוצות דיאלוג. כל זאת, כמנוף לשינוי חברתי ומתוך שאיפה ליצירת חברה המושתתת על חיים משותפים וכבוד הדדי בין כלל החלקים והזהויות בחברה.

מניסיוננו, קיום **דיאלוג אותנטי - אישי ומערכתי** (מה שמכנים "דיאלוג מעמיק"), בין אנשים מכל חלקי החברה הוא כלי מרכזי ואפקטיבי ביותר המאפשר פיתוח תפיסה סובלנית, רגישות ומיומנות בין תרבותית וכן גיבוש ושמירה על הזהות האישית שאינה מתבססת על הצורך בניכור מ"האחר".

לקידום דיאלוג בין קבוצות קונפליקט בישראל
النهوض بالحوار بين فئات الصراع في إسرائيل
ADVANCEMENT OF DIALOGUE BETWEEN CONFLICT GROUPS IN ISRAEL

המלצת "בסוד שיח" לוועדת "חיים בשותפות" של משרד:

אנו סבורים שמערכת החינוך צריכה להיות ערוץ מרכזי - להנחלת ערכי "חיים בשותפות" על בסיס תפיסת "השלם הישראלי", שבו - כל חלקי החברה אשר יוכלו לפתח גישה סובלנית ומקבלת כלפי "האחר" באשר הוא, כפי שהוא נחוה על ידם בחברה. מחקרים בעולם הוכיחו כי רכישת "רגישות בין תרבותית" ו-"מיומנות בין תרבותית" היא בעלת סיכויי הצלחה גדולים יותר באופן משמעותי, ככל שמתחילים בהנחלתם בגילאים צעירים יותר – ועל כן ברי שעל מנת לגרום לשינוי משמעותי בנושאים אלה ובתפיסת "האחר" בחברה - הרי שהנחלת ערכי "חיים בשותפות", רגישות ומיומנות בין תרבותית ומניעת גזענות חייבת להיות מרכיב ליבה בגיבוש תפיסתם של צוותי החינוך, הניהול והייעוץ, ולא בחזקת "פעילויות העשרה" הניתנת ע"י "גורמים חיצוניים".

גם אם בפועל, חלק ניכר מהפעילויות בבתי הספר יערכו במפגשים, בסדורים, בסדנאות... הרי שהתהליך החינוכי עצמו, הוא תהליך יום יומי המתקיים בכל אינטראקציה של המורה עם תלמידיו/ה, בכל שאלה העולה ובכל קונפליקט בכיתה או בחצר ביה"ס, שנדרש להתמודד איתו. כך שהנחלת רעיונות וערכים אלה חייבת להתחיל במורות/ים, מחנכות/ים, מנהלות/ים והייעוצות/ים במערכת החינוך.

ברור לנו שעל מנת שצוותי החינוך, הניהול והייעוץ יוכלו לקדם בקרב התלמידים והתלמידות במערכת החינוך רעיונות אלה - נדרשת הכשרה תאורטית ודידקטית הנוגעת לנושאים אלה. עם זאת, בראייתנו - **תנאי הכרחי להצלחת התהליכים** שהמחנכים/ות יובילו או ישתתפו בהובלתם, בנוסף להכשרה התאורטית והדידקטית - **נדרשת התנסות אישית** בדיאלוג מעמיק עם זהויות שונות בחברה. באופן זה יוכלו כלל הסגלים "לדבר על" אותם רעיונות אחרי שהם/ן עצמם/ן "עשו את" וחוו את המורכבות והקושי במפגש עם זהויות אחרות - "לקבל את האחר" תוך שמירה על הזהות והשייך שלהם עצמם. בראייתנו, התנעת והובלת תהליכי חינוך ל-"חיים בשותפות" ומניעת גזענות, ע"י צוותי החינוך, ההנהלות וצוותי הייעוץ, ללא התנסות ברמה האישית של תהליכים אלה, היא בעלת סיכויי הצלחה - נמוכים.

בהתאם לנאמר עד כה - **בראייה ארוכת טווח**, במימוש מלא של תוכנית קידום ערכים של - "חיים בשותפות" ומניעת גזענות, אנו ממליצים בחום שכלל צוותי החינוך, ניהול והייעוץ - בכל חלקי החברה, יעברו התנסויות משמעותיות במפגשי דיאלוג עם עמיתיהם מחלקים אחרים בחברה בישראל - חילוניים, דתיים לאומיים, חרדים, ערבים, יוצאי אתיופיה, דרוזים וכו'. ראוי שהתנסות זו תתחיל בשלב ההכשרה של "פרחי ההוראה" בסמינרים ותהייה גם חלק מהכשרות ההמשך, הכשרת המנהלים/ות והייעוצים/ות.

מפגשי דיאלוג אלה יכולים להתקיים במגוון אופנים:

- התנסות בדיאלוג במסגרת **כלל תהליכי ההכשרה** להוראה, חינוך והכשרות מנהלים.
- עבודה עם קבוצות מנהלים וצוותי ניהול.
- קבוצות דיאלוג לאורך השנה בין חדרי מורים ממגזרים שונים.
- כנסים דו או תלת יומיים.

לקידום דיאלוג בין קבוצות קונפליקט בישראל
النهوض بالحوار بين فئات الصراع في إسرائيل
ADVANCEMENT OF DIALOGUE BETWEEN CONFLICT GROUPS IN ISRAEL

אנו רואים בתהליכי ההכשרה, פלטפורמה מרכזית (אם כי לא יחידה) בה ניתן לשלב את ההתנסות האישית של סגלי מערכת החינוך. על כן ראוי בראייה בטווח הבינוני והארוך, לתת דגש לשילוב התנסויות אלה במסגרת הסמינרים, הכשרות ההמשך והכשרות המנהלים.

אנו ממליצים להתחיל את יישום החלק הזה של התוכנית - הקשור בצוותי הניהול, החינוך והייעוץ - בפיילוט מצומצם אך בעל "מסה קריטית" שיאפשר בחינת האפקטיביות, למידה ויציאה לתוכנית מורחבת יותר.

אנו ממליצים על פיילוט שיכלול תוכנית של סדרת מפגשי דיאלוג (8-10 מפגשים בסדרה).

סדרות מפגשי הדיאלוג יועברו בקרב:

- "פרחי הוראה" ב- 3-4 סמינרים.
- הכשרת מנהלי ב"ס.
- מפגשים בין חדרי מורים ב 3-4 מקומות (בעלי זהויות שונות).

במידה שהפיילוט יצליח, ויוחלט לממש תוכנית רחבה יותר שתכלול מספר הולך וגדל של סמינרים, צוותי ניהול וחדרי מורים, נידרש בין היתר להתחיל בתהליך הכשרת **מנחי דיאלוג** (הכשרה שאנו מקיימים מעת לעת לאורך 28 השנים האחרונות).

לסיכום:

אנו סבורים ששילוב מפגשים מסוג זה בקרב צוותי החינוך, הניהול והייעוץ יוכל להביא, לשינוי משמעותי בתפיסת "האחר" של סגלי משרד החינוך, ברגישותם ובמיומנותם הבין תרבותית. הנחלת הערכים והמיומנויות בתחומים הנ"ל לסגלי מערכת החינוך - יוכלו, לאורך השנים **להוות מנוף מרכזי - לתפנית משמעותית בפניה של החברה בישראל.** להפחית את השסעים והאיבה בין חלקי החברה ולאפשר חיים בשותפות - מתוך כבוד הדדי ל-"אחר" ולאפשר לנו פריחה כחברה מרובת זהויות.

בברכה,

מרים שפירא - יו"ר "בסוד שיח".